การประเมินจากภายนอกสถานศึกษาจำเป็นหรือไม่?

นำเสนอเมื่อ : 5 มิ.ย. 2558

การประเมินจากภายนอกสถานศึกษาจำเป็นหรือไม่?

ดร.รัชศักดิ์ แก้วมาลา

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒
ได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินจากหน่วยงานภายนอกทุก ๕ ปี จึงทำให้เกิด
สำนักงานประเมินและรับรองมาตรฐานการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ขึ้น โดยทำการประเมินรอบที่ ๑
รอบที่ ๒ และรอบที่ ๓ ผ่านไปเกือบทุกสถานศึกษาแล้ว

ทั้งนี้ โดยใช้มาตรฐานและตัวชี้วัดเป็นเกณฑ์การประเมิน
มีระเบียบวิธีการประเมินจากสถานที่จริงโดยใช้นักประเมินที่ได้รับการอบรม
และมีประสบการณ์ด้านการศึกษามาเป็นอย่างดี
จุดมุ่งหมายสูงสุดในการประเมินแต่ครั้งอยู่ที่การนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

กว่าทศวรรษที่ผ่านมา วัฒนธรรมการประเมินจากหน่วยงานภายนอกได้ซึมซับลงสู่สถานศึกษาไม่น้อย
เกิดการเปลี่ยนแปลงในภาพรวมของแต่ละสถานศึกษา

ผู้เรียนได้รับการเอาใจใส่ดูแลให้ได้รับรางวัลระดับต่างๆ มากขึ้น
ครูกระตือรือรนปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงาน แสวงหาความรู้และประสบการณ์ทางวิชาชีพมากขึ้น
โรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางกายภาพและสาระสำคัญในการทำงาน

ทั้งหมดนี้ ไม่มีใครปฏิเสธได้ว่า เป็นผลมาจากการประเมินจาก สมศ.

แต่สิ่งที่ไม่อาจเกิดขึ้นจากการขับเคลื่อนวัฒนธรรมการประเมินของ สมศ. คือคุณภาพของผู้เรียน
หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บทบาทของ สมศ.
ไม่สามารถกระตุ้นสถานศึกษาให้พัฒนาผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตร

เพราะครูเอาเวลาส่วนใหญ่ไปทำตามมาตรฐานข้ออื่นๆ จำนวน ๑๑ ข้อมากเกินไป ส่วนอีก ๑ ข้อ คือ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงปล่อยปละละเลย (มาตรฐานทั้งหมดมี ๑๒ ข้อ)

ถามว่า หัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาอยู่ที่ใด

เหตุผลหลักในการจัดตั้งโรงเรียนหรือสถานศึกษาเพื่อใคร
และผู้ปกครองฝากลูกหลานไว้กับสถานศึกษาด้วยความหวังสูงสุดในเรื่องใด
ในแต่ละวันที่ผู้เรียนใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนนั้น เขาได้อะไรบาง

๑ ปี เขามาเรียน ๒๐๐ วัน ไม่เคยขาดเรียน มาโรงเรียนแต่เช้า ๗ โมงเช้า ๔ หรือ ๕
โมงเย็นค่อยกลับบ้าน บางรายต้องเรียนพิเศษตามความต้องการของพ่อแม่อีก จนถึง ๒ ทุ่ม
ความเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียนเหล่านี้ สมศ. มองเห็นเป็นอะไร ตีค่าผู้เรียนอย่างไร

ในเมื่อคุณภาพผู้เรียน มิได้เป็นผลโดยตรงมาจากการประเมินของ สมศ.
จึงเกิดกระแสการต่อต้านการประเมินอย่างต่อเนื่องยาวนาน

แม้ในใจจะรู้สึกต่อต้าน แต่ครูและบุคลากรในสถานศึกษาก็ไม่อาจปฏิเสธได้
เพราะเป็นกฎหมายที่บรรดานักการเมืองเห็นชอบแล้วในสภาผู้แทนราษฎรตามกระบวนการประชาธิปไตย
(นักการเมืองคาดหวังอะไรจากกฎหมายฉบับนี้)

ณ วันนี้ มีความเคลื่อนไหวในทำนองว่า จะเปลี่ยนวิธีการประเมิน
เปลี่ยนมาตรฐานและตัวชี้วัดในการประเมิน จึงถามว่า ทำไปทำไม มีความจำเป็นแค่ไหน ทำเพื่ออะไร
เด็กนักเรียนจะได้รับอานิสงส์จากการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้อย่างไรบ้าง

ในเมื่อหัวใจของการจัดการศึกษาอยู่ที่ผู้เรียน การจะดูแลบำรุงรักษาหัวใจให้แข็งแรง
สามารถเป็นกำลังสำคัญของสังคมและประเทศชาติได้ จำเป็นต้องได้รับอาหารสมองที่ดีโดยผู้ปรุงอาหารที่เหมาะสม
ก็ปรากฏชัดแล้วว่า ๑๐ กว่าปีที่ผ่านมา สมศ. เป็นผู้ประกอบอาหารที่ใช่ไม่ได้ แล้วจำเป็นต้องมีการประเมินรอบที่ ๔
ไปทำไม

ที่มา: หนังสือพิมพ์บางกอกทูเดย์ วันที่ 5 - 11 มิ.ย. 2558